

Analyse begroting OCW 2019

Door Ronald Bloemers en Ron van der Raaij, VOS/ABB

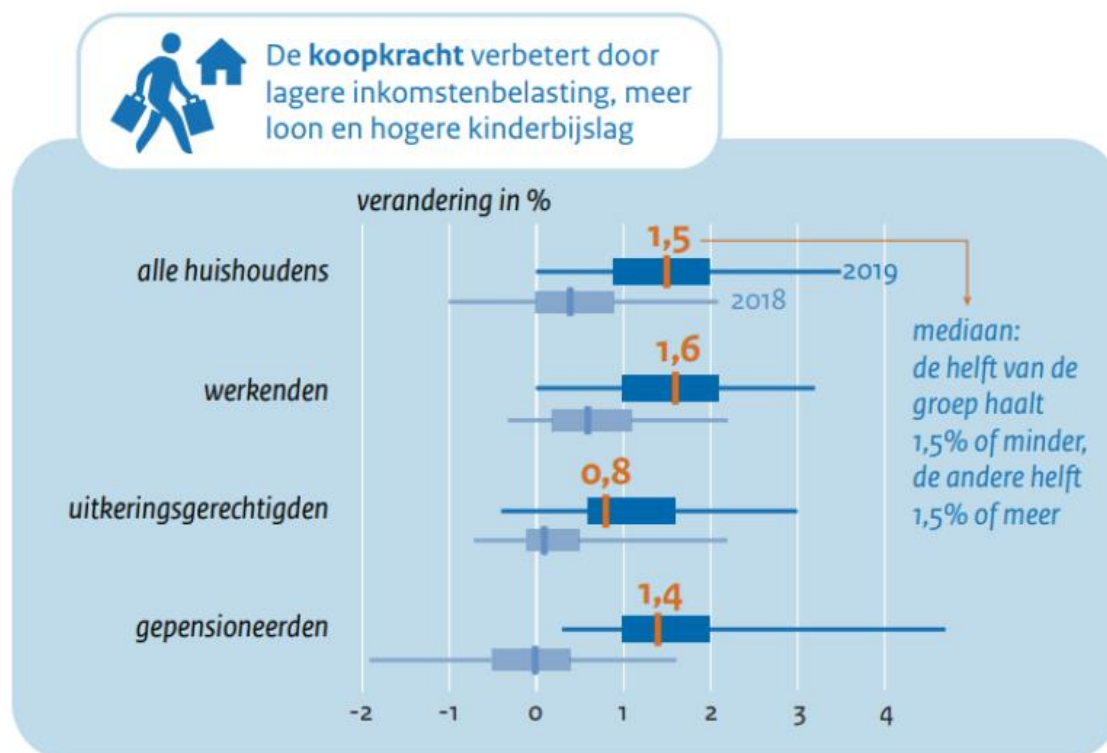
In het algemeen bevat de begroting voor 2019 geen nieuw (in de betekenis van 'nog niet eerder bekendgemaakt') beleid. Dat is terug te zien in de cijfers. Alleen de ingreep in de gaswinning is als nieuw beleid op te voeren, maar deze ingreep zal pas in de komende jaren te voelen zijn. Het lijkt erop dat het kabinet vooral op die post en ten aanzien van de onzekere uitkomst van de Brexit op onze economie pas op de plaats maakt met gedurfd nieuw beleid en daarop geënte investeringen.

Kansen(on)gelijkheid

Als we specifiek kijken naar het onderwijs, valt op dat de al drie jaar op rij geconstateerde toenemende kansenongelijkheid in het funderend onderwijs dit kabinet heeft doen wakker schudden, en anders wel het OESO-rapport [Education at a Glance 2018](#). Daarin wordt duidelijk dat Nederland gemiddeld scoort op dit punt, terwijl ons onderwijs in het algemeen hoog scoort. Het beleid op kansengelijkheid is minimaal, terwijl de situatie roept om gerichte investeringen.

Hogere salarissen

De loonstijgingen in het primair en voortgezet onderwijs als gevolg van het afsluiten van de nieuwe cao's en het extra geld van het kabinet voor hogere lerarensalarissen zullen voor de onderwijsmedewerkers een koopkrachtstijging tot gevolg hebben.

[bron: Centraal Planbureau]

De totale loonstijging voor leraren in het primair onderwijs bedraagt vanaf september 2018 gemiddeld 8,5 procent (oplopend tot 9,5 procent in 2019). Bovendien krijgen zij in oktober een eenmalige uitkering van circa 2.000 euro bij een voltijdsaanstelling. De regering hoopt dat daardoor het beroep van leraar aantrekkelijker wordt. De algehele loonstijging voor alle functies in het primair onderwijs bedroeg 2,5 procent en in het voortgezet onderwijs structureel 4,5 procent (in twee tranches).

De verschillen met de begroting van OCW die vorig jaar bekend werd gemaakt, zijn vooral bekende punten die grotendeels in de Voorjaarsnota 2018 voorbij zijn gekomen. We lopen de verschillen hieronder langs. Eerst de plussen, dan de minnen (voor alle bedragen geldt: keer 1000 euro).

PLUS

	Art.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
G32 Voor- en vroegschoolse educatie	1	40.000	130.000	170.000	170.000	170.000	170.000
G33 Aanpak werkdruk primair onderwijs (incl. € 20 miljoen kleine scholen)	1	108.000	257.000	257.000	257.000	257.000	257.000
G34 Modernisering CAO primair onderwijs	1	270.000	270.000	270.000	270.000	270.000	270.000
G35 Kwaliteit technisch onderwijs vmbo	3	40.000	70.000	120.000	120.000	100.000	100.000

Voorschool

Twee- en driejarigen die risico lopen op een achterstand, kunnen voortaan 16 uur per week voorschoolse educatie krijgen in plaats van 10 uur.

Uit het hierboven al genoemde OESO-rapport blijkt, dat Nederland laag scoort als het gaat om toegankelijkheid van voorschoolse voorzieningen. Bijna alle landen hebben door de overheid gefinancierde voorschoolse voorzieningen voor alle peuters. Alleen Nederland en Ierland hebben dit niet. De investering zorgt weliswaar voor extra uren voor de kwetsbaarste doelgroep, maar er wordt nog maar weinig gedaan om de voorschool toegankelijk te maken voor alle peuters.

Aanpak middelen werkdruk

Dit staatje geeft de investering weer van de werkdrukkiddelen die de schoolbesturen vanaf schooljaar 2018-2019 ontvangen. Vanaf schooljaar 2021-2022 is dit bedrag op het volledige budget van 430 miljoen euro op jaarbasis. Dat blijkt weliswaar niet uit deze cijfers, maar er is géén sprake van een verkapte bezuiniging. De werkdruggelden staan namelijk op de Rijksbegroting van Financiën. Daarvan is bij Voorjaarsnota het eerste deel overgeboekt naar de OCW-begroting. Het restant blijft nog op de begroting bij Financiën staan tot aan het evaluatiemoment in 2020.

Modernisering CAO PO

De algemene term van deze post gaf vorig jaar nog de kans dat het bedrag van 270 miljoen euro voor verschillende zaken kon worden ingezet (zoals voor onderwijsondersteunend personeel en directie) en niet slechts voor de lerensalarissen. Inmiddels is duidelijk dat het volledige budget daarvoor is ingezet. Dit volledige bedrag is door de totstandkoming van de CAO PO 2018-2019 ter beschikking gekomen en reeds verwerkt in de bekostiging voor het schooljaar 2017-2018. Voor het schooljaar 2018-2019 wordt in de week van 24 september 2018 de verwerking in de bekostigingsregeling verwacht.

Kwaliteit technisch vmbo

De regeling op basis waarvan dit geld ter beschikking wordt gesteld is [bekend](#). De verschillende fases die zijn ingezet om het technisch vmbo te versterken, maken de fluctuatie van het bedrag op deze balans verklaarbaar.

2018-2019 **aanlooffase:** voor elke leerling en voor planvorming geld beschikbaar.
 2020-2023 **transitiefase:** geld beschikbaar op basis van een plan.
 Vanaf 2024 **structurele fase:** na evaluatie in 2023 bekend hoeveel geld structureel wordt ingezet.

G45 Onderwijsachterstandenbeleid en hoogbegaafde kinderen							
1	Primair onderwijs	10.000	16.500	16.500	16.500	16.500	16.500
3	Voortgezet onderwijs	5.000	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500

Onderwijsachterstanden

Niet in het staatje hierboven vermeld, maar wel goed te benoemen, is dat door het voorgestelde plan van herziening van het onderwijsachterstandenbeleid, waarbij een nieuwe indicator zal worden ingevoerd, het budget om achterstanden aan te pakken niet meer terugloopt.

Het niveau is nog steeds te krap, maar de begroting 2018 maakte nog melding van een doorlopende bezuiniging. Die is gelukkig stopgezet.

MIN

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Subsidieverlaging	diverse	- 34.261	0	0	0	0	0

Subsidieverlaging

In de Voorjaarsnota 2018 stond al dat subsidies gekort worden, onder andere de subsidie voor meer hoogbegaafdheidsonderwijs. Daar zou 15 miljoen euro extra voor beschikbaar zijn voor 2018, vanuit het Regeerakkoord. In de Voorjaarsnota staat dat de nog beschikbare 8,3 miljoen euro gebruikt zal worden om financiële gaten te dichten en niet meer voor verbetering van het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. Van het budget van 15 miljoen euro was in totaal 6,7 miljoen euro aan subsidieaanvragen binnengekomen. Alle aanvragen zijn toegekend, het restbedrag wordt gebruikt voor het dichten van gaten. Nieuwe subsidieaanvragen worden verwezen naar volgend jaar. Het schrappen van het geld dat dit jaar beschikbaar zou komen voor hoogbegaafde leerlingen, volgt op een te lage raming door het ministerie van OCW van de aantallen leerlingen en studenten.

In de Voorjaarsnota staat dat er vanaf 2019 structureel een bedrag van 15 miljoen euro per jaar beschikbaar komt voor beter onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. Die zien we terug op de balans:

G45 Onderwijsachterstandenbeleid en hoogbegaafde kinderen							
1	Primair onderwijs	10.000	16.500	16.500	16.500	16.500	16.500
3	Voortgezet onderwijs	5.000	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500

Een andere maatregel die verband houdt met de te lage raming van de aantallen leerlingen en studenten, is een verlaging van het beschikbare budget voor de teambeurs in het primair onderwijs met 3 miljoen euro. Verder kan er volgens de minister voor OCW op basis van de ingediende aanvragen 1,5 miljoen euro minder subsidie naar snel internet voor basisscholen.

Er wordt ook geld weggehaald bij subsidies voor het voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld voor de doorstroomregeling po-vo. Bij deze regeling in het kader van het bevorderen van kansgelijkheid wordt 5 miljoen euro weggehaald. De subsidie voor lente- en zomerscholen kan volgens minister Slob op basis van de ingediende aanvragen omlaag met 0,6 miljoen euro. Alle aanvragen die aan de voorwaarden voldeden, zijn volgens de minister gehonoreerd.

		Art.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
G46 Doelmatiger onderwijs	diverse		- 20.000	- 92.000	- 137.000	- 183.000	- 183.000	- 183.000

Doelmatiger onderwijs

De doelmatigheidskorting blijft op de balans staan en wordt betaald uit niet bestede middelen. Deze korting wordt dus direct gevoeld. Aan de andere kant zijn de niet bestede middelen hierdoor niet in te zetten voor een intensivering van enige beleidspunt op de OCW-begroting.

Wegens het controversieel verklaren van de wet over de transitievergoeding bij ontslag wegens bedrijfseconomische omstandigheden of langdurige arbeidsongeschiktheid, zal deze wet niet eerder dan in 2020 in werking treden. Om de korting in dat jaar te laten neerslaan, is deze kasschuif nodig.

	Art.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
3) Taakstelling OCW-brede problematiek	91	0,0	0,0	- 114,4	- 140,3	- 156,2	

Nog een doelmatigheidskorting?

Op artikel 91 van de begroting wordt een overzicht gegeven van de verdelingen van tijdelijk geparkeerde middelen, zoals de loon- en prijsbijstelling. Daarop is ook bovenstaande post te zien. De verklaring erbij is: "Om de begroting meerjarig sluitend te maken, is er vanaf 2020 een taakstelling op de OCW-begroting geplaatst. [...] Deze taakstelling is het gevolg van een autonome tegenvaller op de referentieraming en SF-raming vanaf 2018 en zal bij Voorjaarsnota 2019 worden ingevuld."

Het is afwachten hoe de verdeling over de sectoren zal zijn. Net als de doelmatigheidskorting is deze post niet sectorgebonden.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
3. kasschuif transitievergoeding	0	14.500	- 14.500	0	0	

Compensatie transitievergoeding

Een onderwerp dat vorig jaar al op de balans stond, is de compensatie van de transitievergoeding bij arbeidsongeschiktheid. In het kader van de invoering van de transitievergoeding via de Wet werk en zekerheid (WWZ) is ook een transitievergoeding verschuldigd bij ontslag wegens arbeidsongeschiktheid. De transitievergoedingen kunnen op zijn vroegst vanaf 1 april 2020 in bepaalde gevallen worden gedeclareerd bij het UWV, zoals bij langdurige arbeidsongeschiktheid. In de begroting van 2018 zagen we dat er vanuit de begroting van OCW alvast geld was overgeboekt naar de begroting van SZW om deze compensatie mogelijk te maken. Om de korting in 2020 te laten neerslaan, is deze kasschuif nodig.

Informatie: Ronald Bloemers, 06-51914694, rbloemers@vosabb.nl of Ron van der Raaij, 06-53733449, rvanderraaij@vosabb.nl